

L-Ewwel Jum:

L-IMMAKULATA

Min minna kapaci jifhem
kif titnissel ħajja gdida?

Min minna jista' jkejjel
il-kobor tal-ħolqien ta' ruh gdida
mogħtija minn Alla, sa mill-ewwel
waqtiet ɔt-tnissi tagħha?

Min jista' jasai jagħraf
i-Imħaċba ta' Alla għalina
kuu darba li jidhol
soċju mal-koppja mizzewgħa?

Iżda,
jekk koir,
tal-ġhaġeb,
u ma jista x-jitflisser dan it-Tnissi,
xi ngħidu għal dak li seħħi fil-Verġni Marija:
L-Immakulata,
il-Verġni bla tebgħha,
il-Mara bla Ħiġja,
il-Bjuda li tgħażzaq
is-Safa li tħellex.

U dan kollu seħħi
fit-Tnissi tagħha.

Hi kienet fil-moħħi ta' Alla
hekk kif i-idejn setghana tiegħi
bdew iħażżeu i-pjanta tad-din ja kollha.

U Alla ried li joħloq MARA,
il-Mara tal-ħajja
il-Mara nadifa.
Li qatt, anqas għalli-waqt wieħed
ma kelliha titgħabba bit-tebgħha tad-dnub.

Hekk riedha dak Alla i-Missier,
Sabiħa,
Setgħana,
Sultana ta' kollha kemm huma i-bniedmin.
U riedha tkun bintu,
il-Bint ewlenija
il-Bint singulari
biex lilha jsejh ilha
u fiha jsib dejjem
il-għaxqa tiegħu.

Hekk riedha dak Alla i-Iben
lii Omm tiegħu Marija;
Tempju safi li fih kellu jgħammar;
dar tixgħel bi-imħabba
Tabernaklu ħaj
li fih kellu jgħammar l-ewwel żmien ta' bniedem

Hekk riedha Alla i-Ispritu s-Santu:
Għarusa denja tal-kobor tiegħu;
Qaib tbaċċaq bl-imħabta
ta' mara mimlija bil-grazja
Hamic ma bajda ta' safha u sbuñija,
biex fuqha iddelel
u minnha jitnissel,
għall-bniedem, il-Hallies.

U ferħet is-Sema bii-qtajja' ta' i-Angli:
U ferħet i-art, fil-ħiejjaq kollha;
u tbikkem Luċifru, u kompli jindanna
għax fiha ra
it-telfa tiegħu.
Lema kien it-tifrik ta' saltnatu,
ra i-hidma tiegħu
titmermer u taqa' biċċiet.
Quddiem i-Immakulata
ħassu tellief.

Iżda x-xitan
tellief fil-ġlied li kollu ma' Marija,
ihares lejn il-bniedmin i-ohra
u jaħlef

li dak li ma rnexxilux iwettaq f'Marija
jagħmlu fost i-ohrajn.

U i-hażen tiegħu xtered
u nitten i-univers.
Is-Safa saret biss virtu`
tat-tfal ċkejknin, bia ebda raġuni,
jew inkella ta' xi mara xwejha
li nqaflet f'kunvent fejn ma tara lil hadd.

Is-Safa ġiet misħuqa
fis-santwarju tal-familja;
u i-koppja miżżewga
biddiet i-att ta' imħabba
fi prova ta' egoiżmu sfrenat.

Is-safa ġiet ridikula,
fil-kotba, fil-istampi, fil-films.
Il-mara li Alla ħalaq biex permezz tagħiha
il-bniedem jेरsaq iejn Alla
saret oggett tal-logħob.
U biegħet ġisimha għal fit flus imxajtna,
u sqiet il-bniedem
is-semm li jaħraq u jtemm.

U ż-żgħażagh
jeqirdu i-isbaħ zmien ta' hajjithom
jaħluu fix-xejn,
fil-gost, fil-pjaċir żieni, battal.
U waqt li jaħsbu li ser igawdu
jispiċċaw b'togħma morra tad-dnub u tai-mewt.

Is-safa abbużata fl-Uffidċju
fl-iskejjel, fid-djar.
Filwaqt li kuiħadd jghid
u jkanta sbuħitha,
fl-istess nifs
ikasbarha u jnittinha
ikerra īħha, idenniha u jtemmha

biex flok bjudha
jitmiegħek fit-tajn.

Għalhekk,
O Marija,
O Ġilju Bajdani
ta' Safa u ta' Ĝmien.
Urina s-sbuñija tas-Safa ta' ruħek.
Għinna Int niggieldu
il-ħażen madwarna.
Aġħiġtina idek,
weñnisna bi kliemek
ħarisma f'mixjitna
biex ngħassu fuq ruħna.

U għalkemm tnissilna
u twelidna mtebba',
għalkemm imxejna
fid-dinja mdennsa ta' żmienna,
bħalek jirnexxielna
noħorġu minnha
bla tēbghha,
bla dnub.

IT-TIENI JUM

GUZEPPI U MARIJA - IL-KOPPJA PERFETTA

Alla s-Setgħani għagen it-tajn ta' i-art
u sawwar lili-bniedem,
u qiegħdu Sid fil-Ġenna ta' i-Art.
U għalkemm kien isaltan
il-bniedem kellu xi haġa nieqsa.
U Alla, l-istess għerf,
ra li l-bniedem kien jonqsu sieħba.
U raqqad Adam,
u Alla ħadiju kustilju minn qrib qaib,
u sawwari lu lili Eva
u tajhielu u Ħabbha
u Alla ordnalhom biex jikbru u joktru
iħobbu u jinħabba
u ssawwret i-ewwel familja
għad-deli ta' Alla Setgħan.

Iżda dil-koppja
li xejn ma naqasha,
ħalliet lis-serp jidħak biha;
u kielet mill-frottà projbita,
u tkedċiet mill-Ġenna ta' i-Art.

Iżda wara li tgerbu mijiet ta' snin
feğġet fuq id-din ja tagħna
kopija oħra
ta' mara u raġel
semplice... fqajra.
Mimlija bil-fidi
u l-Biża` tal-Mulej.

Xebba rżina, jisimha Marija,
eta' zgħira, ta' kważi ħmistax.
Nadifa, qaddisa,
mimlija bil-grazzja
fuq wiċċha t-tbissima
li tixhed il-paċċi u l-hena tal-qalb.

U r-raġel Ĝużeppi
mid-Dar ta' David, Sultan.
Ġuvni b'saħħtu, ħaddiem ta' ftit kliem,
Ġuvni mimli bl-imħabba lejn Alla
u lejn Dik, li kellha tkun Omm il-Feddej.

U 1-għażla tar-raġel seħħet b'miraklu,
meta, fost numru ta' żgħażagħ
b'għaslu għidhom,
dak biss ta' Ĝużeppi
warrad u sbieħ,
u ta' xhieda ħajja
li Alla kien għażlu
biex ragel Marija jsir.
U jgħasses, jindokra,
isieħeb lil Vergni bia tebghha
li maż-żmien kellha trissel fi ħdan
u żżomm bia mittiefsa 1-verġinita`.

U għexu għalxuixin
u għenu lil xulixin
u habbwil lil xulixin
u wettqu dak kollu
li Alla ried minnhom
fis-skiet
fil-kwiet
iżda b'imħabba ta' s-sagħiċċu
mimlija ċaħidiet,
maħsula bid-dmugħ
ta' qlub li habbw shiħ,
imwennsa iktar 'il quddiem
minn Dak li għaliex kie ġew imlaqqgħin.

U 1-Vergni Marija
titnieħed illum
quddiem il-koppja ta' zmienna.

O Vergni xxurtjata
li sibt f'Ġużeppi
il-ħatar li fuqu tweżint.
Hares lejna
qed nogħitru

Ara ftit il-familja ta' llum
miexja, itterraq, bla ebda skop,
imwegħġha u msawwta
mifxula u mħarba.

Hares u ara dik il-koppja
li ġalliet i-ġħira
issaltan ġo nofsha,
u issa d-dnubju qed jifniha.
Kull kelma: velenu
Kull īxieb: torment
Kull azzjoni: qerda.

U hares lejn dik il-koppja l-oħra,
ġalliet min jidħol bejniethom
u tefgħet il-lifgħa ġo ġobbha
u issa qed taħsed il-qerq
li żerghet maż-żmien.

U hares lejn dik l-oħra,
li irsistew biex bnew dar lussuża,
iżda kissru familja
għax qatt ma tkelimu m'uliedhom
u anqas bejniethom.
It-Television
hu l-aqwa post ta' ġajjithom
id-djalogu spicċa ġesrem,
u issa qed inin bil-mod il-mod,
waqt li darhom lussuża saret iukanda,
min ġej u min sejjjer,
bla ma jafu 'i xulxin
bla ma jsellmu 'i xulxin
bla ma jgħimnu 'i xulxin.

U Marija titfa ġarsitha
imdejjqa fuq dawn l-ulied tagħha
u titnieħed tnejha
u twissina ikoll:
"Alla ried jafda ir-rigal ta' l-imħabba
f'id-ejn il-koppja
biex tgħasses fuqha
u tikber permezz tagħha.

Għixu i-imħabba,
il-vera imħabba,
i-imħabba li tkob
bla ma tistenna xejn il-klas ta' għemilha.
Imħabba sindiera
nadifa u fielsa
minn kull irbit.
Imħabba qaddisa
li terigħek il-fuq lejn Alla.
Imħabba li tistabar,
li tkenn, li taħfer u tinsa.
Imħabba ta' sagrificju
li għalikemm tinħasel bid-dmugħ,
bi-istess dmugħi tissaqqqa
biex tibda' tagħti i-frott.

IT-TIELET JUM

**IT-THABBIRA TA' L-ANGLU
L-Ubbidjenza**

Kienet daqszejn ta' kamra ċkejkna.
Erba' ħitan qodma,
mibnija b'ġebel imqatta' selvaġġ.
Hitan għera, vojt, bla ħajja.
Daqszejn ta' tieqa fil-ġħoli
li minnha kien jidħol id-dawl.

Mal-qiegħha ta' i-art
ħasira mdaqqsa,
li xi darba kienet
suf imħabbel fuq dahar nagħġa l-hudija.
Kejn iussu, xejn ħala.
Min jidħol hemm ġewwa
ikollu bil-fors iħares lejn it-tieqa
u b'hekk kien jilmañ is-sema
fil-wisa' kollha tiegħu
u bilfors jaħseb f'Alla.

F'din kamra intasbet Marija,
ix-xebba irżina,
it-tfajla l-hudija,
afdata f'idejn Ġużeppi.
U hemm intifet titlob lil Alla Setgħan
u f'mohħha bdew għaddejja
il-ġrajjet kollha ta' ġensha,
u tnejdet tnejħida,
u karbet fis-skiet:
U Alla ta' Setgħa,
Missier tagħna, 1-Hellies
biek biH kull bniedem isaiva.

U hekk f'dik is-sikta,
miksura bisseminn tnejħid il-qalb,
dehret bħal iekha ta' dawl liema bħalu
u raġeji mill-isbañ deher wieqaf

quddiem il-Vergni.
Kien Gabriel,
il-Mibghut tal-Mulej.
B'messagg kollu imħabba
b'stedina mill-aqwa
b'rigal kbir lil Vergni Marija
u lilna i-bnedmin.

Imsahra u mbellha,
Marija bezzxet sommha,
iżda ebda kelma ma ħarget
li kisret is-skiet.
U i-anġlu miel rasu
u lilha sej̄milha
u mar itennilha dawl-preċiżi kelmiet.

*"Is-Sliem għalik,
mimlija bil-grazzja:
Il-Mulej Alla mitiegħek?"*

U thawdet Marija
għal dai-kliem li semgħet,
u bdiet taħseb bejna u bejn ruħha
x'setgħet tfisser dik it-tislima.

Iżda mill-ġdid, Gabrieli tkellem,
u b'kuraġġ mar jimliha,
meta lilha qalilha:
*"La tibżax Marija,
għex grazzja inti sibt quddiem Alli".*

U dlonk issokta jgħidilha:
*"Ara, inti se tħassel fi ādaxek,
u jkollok iben,
u jkun jissejjah Biex Il-Għoll".*

Min minna jista jfisser
x-hasset Marija f'dan il-mument?
L-ahħbar kienet kbira
u żgur li żżommok bla kliem.
Iżda mill-ġdid
tkellem i-Anġlu u qalilha:

*"Li dak li jitwielod minnek,
li-Mulej Alla jaġħiġ it-tron ta' David Missieru,
u jsalta fuq dar ġakobb għal dejjem".*

U waqaf milli-ġdid Gabrieli
u s-skiet reġa saitan hemm gew.

Imbagħad b'leħen ċkejken,
jirtogħod kollu biżżejj,
kemm kemm jinstema',
tkellmet Marija:
"Kif ikun dan, ja darba jiena Vergni?"

U 1-anġlu qalilha:

*"L-ispirtu s-Santu jiġi fuqek
u l-qawwa ta' l-ġħoli tixbiex dellha fuqek.
U għalhekk dak li jitwielod minnek
ikun qeddis u Bid Alla jissejjah!"*

Dlonk wara tgħarrfilha
li Eliżabetta, qaribha
saret Omm fi xjuñħiha.

U f'daqqa wahħda
dak wiċċha ħieju,
inkesa bi tbissima
u b'vuċi soda,
konvinta u deċiża,
Marija tenniet:

*"Ara, jiena l-qaddejja tal-Mulej.
Hejs is-sinji skond kelmtek!"*

U dak il-ħin
l-İben t'Alla sar bniedem
u għammar fostna.
Marija obdiet
ix-xewqa tal-Hallieg
u wiegħbet bil-kelma "IVA".
Kelma ċkejkna li tfisser hafna.
Kelma qasira li ġgor magħha

dagħibien ta' dmirijiet.

U aħna Marija,
kemm il-darba ixxahha ħna
biex bħalek lil Alla ngħidulu l-“Iva”.
Kemm niżnu, intellighu u nniżżlu,
kemm inkejju u naraw jaqbliniekk.
Kemm biżże` u soġru
U kemm inkunu għedda tennejna IVA,
u nerġgħu lura,
u ma ngħidu xejn.

Kun int, O Marija,
li tgħinna
inwieġbu bi-IVA tagħna.

Għinna ngħidu IVA lil Alla
kull darba li jitlobna xi ħaġa.

Għinna ngħidu IVA lil Alla
anke jekk tkun tiswielna xi tbatija.

Għinna ngħidu IVA lil Alla
f'kull ħin.

Għinna nżommu kelmitna.
Għinna nogħġibu lil Alla.
Għinna nkunu strument fidejh
biex jasai Hu wkoll
għand ġutna l-bnedmin.

IR-RABA' JUM

IŻ-ŻJARA LIL ELIŽABETTASens ta' Servizz

Marija, mimlija bil-grazzja
 mimlija bil-ferħ
 għall-istedina li għamlilha i-Mulej
 biex issir Omm i-İben tiegħu,
 keliha raġuni oħra biex tifraħ.
 Qaribtha, x-xwejha Eliżabett
 kienet saret omm fi xjuhiha
 u diga kienet daħlet fis-sitt xahar
 tat-tqala tagħha.

X'er tagħmel Marija?
 Omm il-Feddej, Omm Alla
 ftakret mill-ewwel
 xkienet tenniet lili Anglu:
 "Hawn jien il-Qaddejja ta' Mulej".
 U riedet taqdihi,
 mhux biss bl-“IVA” tagħha,
 iżda wkoll bil-ghajnuna
 li setgħet toffri lill-oħrajn.

U ġarget mgħaggia,
 u teiġet miexja fi trejqa imħarbt.
 Isserrep qalb widien u għoljet
 u mxiet bla biża'
 bla għejja, weħidha
 mimlija bl-Ispirtu Qaddis ta' Alla
 u Binha jissawwar fil-ġuf.

U hekk kif fegħet quddiem Žakkarija
 u ħaddnet magħha lix-xwejha Ĝabbetta.
 Hija qalet:
 "Insellimiek, għażiż qaribti,
 u lilek nifraħiekk talli sirt omm".
 U hekk kif ix-xwejha
 seengħet lili Marija essemlīha,

iċ-ċekjna tarbijsa, tissawwar fil-ġuf
qabżet bil-ferħ.

Ġwanni, qak binha, mank twieled,
kien ġej fid-dinja
biex ikun il-ħabbar tal-Mulej.
U hekk kif ġie wiċċi imb'wiċċi miegħu
għalikemm it-tnejn imsakkra fil-ġuf,
Ġwanni jaqbes u żgur li minn guf ommu
jinsteħma' jtenni i-kelmiet:
"Dan hu i-Haruf t'Alla
dan Hu li jneħihi tad-dinja i-ħtijiet".

Issa, dak il-ħin sewwa
instemgħet it-tislima ta' Elizabetta
li nbidlet f'għajta ta' ferħ,
u qalet:
"Imbierka int fost in-nisa:
imbierek il-frott ta' Ĝufek".
U kollha mifxula, mirghuxa minn dak ta' quddiemha
mill-ġdid reġgħet tkellim u tenniet:
"U minn fejn gieni dan
li Omm Sidi tigi għandi?
Hienja dik li emnet li jseħi
kuu ma bagħat jgħidilha i-Mulej".

U Marija ħalliet iisienha
u bħall-aqwa poeta
li jħossu jithhabat
biez taħbiż il-qażib iżomma taħbi kontrolli,
infexxet tjaħħar illi Alla Setgħani,
li magħiha kien wettaq għiegħi tassew kbar.
Innu illi Alla, li ġust issejħulu.
Innu illi Alla, i-istess għerfi, għaqqi, Imħabba.
Innu li għadu sa il-ħum
jininstama' jidwi fii-knejjes tagħna.
Innu ta' Imħabba, li Omm Alla biss
kienet tista' tinsġu u ttenni.

Wara li ntemmet din il-iaqqha
Marija bdiet issefter il-qaribha.
Omm Alla issir qaddejja ta' mara xwejha.

Qaddejja tai-Mulej u taqdi mara oħra bħalha.
U damet hemm tlett xhur,
sakemm Ĝwanni 1-Għammiedi
twieled u ferrah did-dar.
Imbagħad, telqet mill-ġdid lejn Nażareth.
Il-ħidma tagħha f'Hebron wettqitha.
U issa telqet lejn darha
biex hemm fis-skiet,
magħluqa bejn 1-erba' ħitan ta' darha
imwennsa minn Ĝużeppi
tistenna lil Feddej,
u tkun hi 1-Ewwel waħda li terfghu fuq dirghajja
u ttih il-bewsa shuna ta' Omm.

Dak kollu li wettqet Marija
ma' qaribha Eliżabetta,
nistgħu u għandna nagħmiuh aħna wkoll.
Gesu` għandu bżonna.
Hekk biex irridu nuru li aħna tiegħu.
Forsi nistaqsu: Imma jien x'nista' nagħmel?
Din hi l-mistoqsija li hija ħafifa biex twiegeb għaliha.
Hémm dik il-mara xwejha,
li tqoqqod erba' bibien 'il fuq minnek.
Habbtilha, u offriha tridx tixtrilha xi ħaga.

Hemm 1-oħra weħidha, maħmuġa, imgermda
għaliex ma tgħinix taħsel il-gorbogg li għandha?
U hemm dak 1-ieħor,
jghix waħdu, minsi minn kuiħadd,
fori ssibha bi tqila,
li mieli-ikel li jkollok
kull tant żmnien twassallu
platt shun li bih ikun jista' jistnej?

Jew inkella, hemm dak ix-xwejjah
mitluq fi sptar, u miegħu ċorma oħra,
minsi ja minn nieshom,
weħidhom, mitlufa, mifxula
miġduda għalli-mewt.
Għaliex qatt ma żżurhom,
u tqoqqod tkellimhom
u tisma' b'paċenzja graggiethom bil-hemm.

Qatt offrejt fitit ħin
biex tgħin persuna b'diżabilita'
Offrejt qatt idek biex tgħin magħtub
u twieżnu xi darba
biex joħrog minn taħbi is-saqaf
fejn qatt ma ra xemx
u tieħdu xalata,
qrib bahar
jew inekella fil-beraħ ta' kampanja ħadgħana?

Insejthom dawk it-tfal ċkejkna
u ohrajn imfarfrin,
li jgħixu fid-djar tat-tfal?
Jew forsi īsibt li hemm il-Father jieħu īsiebhom.
Is-Soru tkobhom ukoll,
u allura ma' għandhomx bżonn ta' għajnuna.
Forsi serraħi mohibbok
għax f'Jum il-Karita'
daħħiħi idek fil-but, u īriġt mazz liri?
U b'daqshekk??

Dawn iridu min ihobbhom,
min jgħallimhom u jkellimhom,
min jinteressa ruħu fihom,
iridu jhossuhom mixtieqa,
u int Aila, Lilek tak qaib:
užaha
ħaddimha
aqdi lili niesek, qrabatек, il-proxzu.

Hobb
Hobb
Hobb dejjem, f'kull ħin,
b'kull mod
lil kulħadd.

IL-HAMES JUM

IT-TFITTCIJA GO BETLEM
Nuqqas ta' Komprensjoni

L-Ajkli ta' Ruma kien firxu sewwa
il-ġwieneħ setgħana tagħhom.
U bħal kull ajkla imġewwha
fejn dellel ġwienfajha
ħatfu d-duffrejn.
Hekk gara fil-ġudea
għi-Palestina, u l-pajjiżi l-oħra
tal-Lvant il-Qarib.
U Ruma riedet taf
kemm għandha nies f'idejha
mhux le biex tmientnihom
iżda biex, filwaqt li bihom tiftaħar,
iżżomm ghajnejha miftuħa fuqhom,
li ma jmorru jaqilbuhieha,
u fl-istess waqt, tisloħ minnhom il-ħaraġ tat-taxxa mixtieqa.

U meta Kirinu kien
Gvernatur tas-Sirja,
il-Kbir Ċesari Awgustu
imxaħxañ go Ruma
mar jamar li jsir ċensiment.
Kuiħadd kellu jinkiteb
fil-beit ta' twelidu
u jgħid ir-razza li minnha jkun ġej.

Gużeppi l-mastrudaxxa
ħassu dmir tiegħu
li jmur hu wkoll u jinkiteb.
U telaq il-Galilea, fejn jgħammar
u erħieħha lejn il-Lhudija
eżattament fil-Belt ta' David,
li kiēn jisimha Betlem,
għax hu kien minn hemm: mid-dar u i-familja ta' David.
U ha miegħu lil-Marija, martu
avolja kienet digħi fi stat avanzat ta' tqala.

Il-Belt ta' Betlem,
ckejkna u kwieta,
imtliet bin-nies.
Il-lukandi imtlew kollha,
u għamlu qliegħ immens.
Xi nies, moħħhom jiħeq il-hom,
saħansitra fetħu beraħ il-djarhom
u laqgħu għandhom mijiet ta' nies,
naturalment wara li ħallsuhom tajjeb.
Ma kienx hemm post wieħed battal.
Sa stalel ta' 1-annimali
tnaddfu, u ddaħħlu fihem in-nies.

Kien f'dan iż-żmieen
li Ĝużeppi u Marija
tfacċaw f'bieb il-belt ta' Betlem.
U staqsi minn hawn u staqsi minn hemm,
erħewiha triq triq
iħabtu 1-bibien,
biex forsi jsibu ikkli xi ħadd
jilqagħhom għandu.
Ġużeppi kien jiltlob kenn
mhux għaliex,
iżda għalli-Marija.
Fissrihom 1-istat
li fih kienet tinsab.
Kull wieħed li fetaħ il-bieb
u sama' lil-Ġużeppi jitkellem b'dai-mod
kien jitfa' ħarstu
fuqhom it-tnejn.
Jiflihom, jiżinhom,
u malli kien jara 1-faqar tagħiġhom
kien ikemmex xofftejh
u jtenni bil-ghaggia:
"Mimli, ħabib. Habbat bieb ieħor!"

Ġużeppi u Marija
iħabbut bieb ieħor,
iżda malli s-sid kien jara
li Marija f'dak 1-istat,
tkevkixa bard kienet taħikmu,
għażx ngħiduha kif inhi

min hu dak l-iblah
li se jdaħħal għandu,
mara, li fi ftit siegħat oħra
keiha twelied tarbija?
Dak inkwiet żejjed,
x'jambih dak ix-xogħol?
Min jieħu gost
joqghod jiġierra, filjieli xitwija
kapriċċ ta' mara,
li għoġobha twelied hemmhekk?
Allura għajnejh 'il fuq jaqleb
u b'leħen miksur,
biex taparsi jiddispjaċi
kien jgħidilhom li post ma kellux.

U l-lejl kien dieħel ġmielu:
u t-toroq saru baħħi;
u l-kesha żiedet qawwietha,
u Gużeppi u Marija
deheru fierġa 'il barra
mill-bieb tai-belt
biex forsi jsibu kenn
għal-lejl, fl-għerien,
li hemm mifruxa 'i hawn u 'i hinn.
U qalbhom sogħbiiena
bia kliem, bia tgergir,
ħallew il-belt warajhom,
ħallew id-djar li għalquhom f'wiċċhom il-bieb
u marru f'dirghajn id-dlam
biex jgħaddu hemm il-lejl.

Kemm drabi, o Verġni imbierka,
grali bħgalek
meta f'xi problema li kelli
ħabba il-bieb tai-ħbieb
u bqajt b'xiber imniex.
Kien hemm min qalli:
"Kuraggi, tibżax!"
u għataaq it-tieqa
li minnha kellimni,
għax anqas azzarda
jiftah kemmxjejn il-bieb.

Kien hemm min weghdin elf ħaga
f'każ li jkollu bżonn i-ghajnuna,
u imbagħad, meta
gejt bżon din i-ghajnuna
elf skuża ġabuli
u qaibi qatgħuli
u waħdi ħallewni
waħdi,
waħdi ma' i-inkwiet li kelli.

Fittixt il-kenn
ta' min setgħa jipproteġini
iżda ma sibt il-ħadd.
Kulma riċi
daqszejn ta' wens
biex inserraħ mohħi
li m'inhix waħdi
imma ma sibt li l-ħadd.

U anke tiabt, o Vergni Marija,
għax għid:
Gesu` kien qalilna:
Itolbu u taqilgħu.
U tiabt,
u stennejt min jismagħni,
iżda anke intom insejtuni
u issa d-deċidejt
li ma nitlob qatt iżjed.

U i-Vergni Marija,
kellimtni u qalti:
"Għaliex taqta' qalbek.
Inti waħdek m'intix.
Tinsiex, kull darba li titlob li l-Alla,
int tgħidlu:
"Ikun li trid Int".
Hallih jaħdem koliox,
kif irid tassew Hu.
Intelaq fi ħdanu,
u jkun għaliik il-wens li inti qed tfitteż,
i-imħabba li inti għandek bżonn.
Barra, żgur li ma jħallikx:

tibżax.

Anke lilek,

kapaci jsiblek xi għar,

li fih tista' tifrah,

bħalma fraħt jien.

Għar ċnejken,

imneżza' minn kollox,

iżda msafha bl-imħabba

ta' Sid il-Holqien.

Għar sbejjah

bħal dak il-ghar

go Betlem

li fih dħalt jien.

IS-SITT JUM

IL-GHAR TA' BETLEMIl-Faqar

Hargu minn bieb il-beit
 u qabdu l-ewwel triq
 li hemm fuq ix-xellug.
 Imxew bil-mod,
 kważi kważi bla ħajra,
 sakemm, qabdu n-niżja
 imħarbtu u kollha ġebel maqlugh.
 Imxew ftit ieħor,
 u gew f'daqszejn ta' wita
 u hemm, kemmxejn moħbija,
 kien hemm bokka ta' għar.

Dafjal Gużeppi
 u xengel rasu
 għax il-post
 ma kienx denn
 ta' Martu Marija.
 Izda kien kenni,
 u żgur li kien
 jilqa' mhux ftit il-kešha xitwija ta' hemm.

U niżlet Marija, minn fuq dahar il-ħmara,
 u ġarset madwarha
 u hekk kif għajnejha draw id-dlam,
 miksur biss minn fanal ċkejken
 li Gużeppi kien għadu kif kebbes,
 hija rat i-għera tal-ġhar.
 U tneħdet tneħida,
 u karbet fis-skiet:
 "Mulej, Alla, Sidi,
 Sultan tal-Holqien,
 Hallieq ta' kull ġlejqa.
 Li bnejt il-muntanji
 u għoljejjhom 'il fuq,
 imissu bil-qċaċet tagħiġhom
 l-istess sema tiegħek.

Int īsibt biex i-għasfur ċkejken
jibnu lili daru
bit-tiben u i-ħuxlief,
u kenn isib go bejtu,
għaliex u għalli-ħutu ċkejknin.

Int li għallimti lill-volpi
ifittex il-ġhar
biex fij jidħol jistkenn
minn qillet il-lejl,
għaliex, allura,
għalli-Ibnek Gesu`,
ma īsibtiux dar kennija
biex bħal trabi oħra
 jitwieleed b'saqaf fuq rasu,
u f'gorbogg denn tal-bnedmin?

Iżda hekk għoġbu Alla,
is-Sid tas-Sidien.

Flok bagħat lili Ibnu
 jitwieleed f'palazz kollu jielex
għażi lu għar-ċkejken
li fiex kienu jidħlu
jistkennu
xi rghajja fqajrin.

Riedu għieri minn kollex,
imneżżeġha mill-lussu:
hekk għoġbu s-Setgħani
is-Sid tas-SEma u ta' l-art.

Ma riedx li jkun hemm fuklar
li jsaħħan u jarmi d-dija,
għax ried li Gesu`
li kellu jitwieleed
mill-Verġni Marija
jiġi msahħħan biss
bin-nifs shajjen
ta' baqra u ħimara
li kien hemm gewwa i-ġhar.

Għax Alla s-Setgħani
ried, li hekk kif
Kristu jitwieleed

u jiġbed in- nies lejn dak i-Għar,
hekk kif huma hemm ġew jidħlu
xejn ma jtelefihom
il-ħarsa t'ghajnejhom
u liu jsittxu
u lejħ huma jersqu
u fuqu jsammru ħarsithom f'kull ħin.

Hekk ried Kristu nnifsu
jitwieled go għar
jitwieled fil-faqar
jitwieled bħall-fqar.
Ried juri i-kull bniedem
li i-faqar mhux dnub
mhux ħaġa li thammar il-wieċċ
jew kastig li jixraq lil xi wħud.
Il-faqar hu don li jaġtih Alla tagħiex.
U Ĝesu` ried juri lili kuiħadd
li dak li jippriedka bil-fomm,
ikun għamlu u wettqu
u għexu Hu stess.

Ġesu` kien diga
qed jisma` f'widnejh il-keimiet:
"Imberkin il-fqar fl-ispirtu
għax tagħihom hi s-Saltna tas-Smewwiet".
U għalhekk, twieled fqir,
go għar ta' i-animali,
imneżżeġ minn kollo
bla sura ta' dar.

U aħna, oMarija,
fiċċwaqt li naraw dan kollu
li għamel Ĝesu`, nibqgħu bla nifħmu
xi jrid minna i-Emmanueli.
Infittxu i-lu
avolja ngħidu li ma jservina għalxejn.
Infittxu i-kumdita'
bi-iskuża li dik dritt tal-bniedem.
U biex nakkwistaw dan kollu
ninsew dmirijietna,
ninsew lil qrabatna,

ninsew lii istess Alla.

Niggieldu i-faqar
biez inżommuh il-bogħod minn djarna,
filwaqt li xejn
ma jħabblilna mohħna
li ġeđjna,
madwarna,
bieb ma' bieb magħna
hemm min il-faqar
mhux biss jitkellem fuqu,
iżda jgħixu kuljum.

Kemm minna, o Marija,
li i-mejda mimlija daqs bajda
bil-ġid kollu li ħalaq il-Bambin,
ingergru għax morra, jew ġelwa,
għażx qarsa jew nejja,
u nħarbtu
u narmu
u nkiddu
bia enda ġsieb
li hemm bnedmin bħalna
bia għażxja ta' lejla;
kemm trabi mgewwha
jittalib i-ħalib
li ħadd, anqas ommhom
ma tista' tagħiftihom.

Kemm naħlu mill-ġid
li Alla mar jaġħtina,
filwaqt li nixxaħħu
ma' ġutna fil-bżonn,
bi-iskuża
li i-faqar spidċa minn festna
u ħadd m'hux aktar bżonna.
Għallimna Marija
i-istorja tai-faqar
u kebbes lili-qalbna
biez qatt ma ninsew
li i-ġid li Alla pprovidiela
dak lilna tħuina

biex bih ngħinu
li l-ħutna bil-bżonn.

U għinna ngħożżu i-faqar
bħala mezz li jressaqna
dejjem iżjed
lejn i-ikbar
fqir li qatt tħadha fid-dinja,
il-fqajjar ta' Bethlehem,
ta' Nażareth,
ta' Kalvarju
dak il-fqajjar
li bħaina anqas kellu dar,
biex fiha jitwieleq,
hekk aħna wkoll
insiru nħobbu
dai-faqar
u ngħixu
kuntent i-ghal dejjem
fil-ġħana tas-sema.

IS-SEBA' JUM

IS-SOLITUDNI TA' L-ISTALLA

Weħidha!!
B'Gużeppi biss magħha.
Hadd aktar!
Kejn iżjed!
Fuq barra
if-riħ kiesah
kien qed jitkarrab
bħal fuħi tittallab
li minn iħen għaliha.

Kejn iżjed
ghajr għajta maħtuwa
ta' kelb għassies,
li ttenda li nagħha fuq tagħha
Kienet teiġet minn ħdejn shabha
u għoddha qabżet iċ-ċint.

Kejn iżjed,
għajr qtar ta' ilma ġieri
iqattar mis-saqaf tal-ġhar
u jaqa' f'daqsxejn ta' għadira
li minnha kienu jixorbu
li-baqra u l-ħmar.
Kollox sieket, kollox ħiemmed,
donnu kollox qed jistenna mument it-twelid.

U dik is-sikta kienet tinfdek.
Weħidha Marija,
Dik li keliha issir Omm i-BNiedem Alla
ma sabet lili hadd,
biex lilha jwennisha
f'dal-waqt hekk solenni
tat-twelid ta' Ĝesu'.

Gużeppi sieket
b'għajnejh jgħumu fid-dmugħi
ta' imħabba, ta' ferħ

ta' stennija,
ihares lejn dik il-Verġni
li kienet waslet issasabielex issir Omm.

X'solitudni tai-biża'
Xi skiet li jqajjimeik ġismek xewk xewk.
Weħidhom!
Weħidhom it-tnejn!

U hekk fis-skiet
Marija terġa' trodd ħajr lili Alla
Ta' dak kollu li wettaq magħha
u tistenna i-mument
li tarah hemm f'dirghajha
biex dewsa ta' imħabba
tagħtih f'isem i-umanita' kollha.

Kemm drabi, Marija,
infossuna weħidna.
Minsija, imwarrba
Mormija minn kuċċadd.

Hekk tibki dik i-omm xwejjha
li wara li xjeħbet
qabel iż-żmien,
biex rat i-uliedha
i-aħjar fost kuċċadd,
telquha..... ħallewha
insewħha.... warrbuha
u qatt ma marru iż-jed jarawha.

Jew anke dik i-ohra,
mimlija bis-snin.
maqfula fi sptar tax-xjuħ,
ittenni lili kull min jersaq iejha
“Jien m'għandi lili hadd,
għax kull ma kien tiegħi
ħallieni,
telaqni nifrena
hawn gew,
bla qatt ma jkellimni
bla qatt ma jiġi jarani”.

U bħalek, Marija,
qed iħossu dak il-missier
li biex jaqla i-għixien
ħtieg lu jsiefer,
u f'art il-bogħod, il-bogħod imur.
U hemm, ta' kull lejja,
kif ghajjen mejjet
jiġi lura d-dar
dar vojta, battala,
ma jsib lil ħadd jistenni.
U waqt li jsaħħan xi ħaġa
biex biha jitrejjaq
jiftakar f'pajjiżu
f-Hdik daru
f'martu u f'uliedu
miġbura flimkien,
u fu waħdu,
waħdu,
f'solitudni tal-biża'.

Hemm oħra li tixbilek,
O Vergni Marija.
Hi dik it-tfajla
li ghalkemm ir-raba' fost seba' ulied
qed thossha minsija
bia ħadd ikellimha
ghax mhix i-ppreferita
ta' ommha, jew inkella tal-missier.
U thossha weħidha,
fost erba' mitt tfajla,
li f'għirja sħrenata
itellqu flimkien
imkesksa minn manager ghajjur
biex itelighu i-produzzjoni
u jħal lu i-prezz tal-fida
tal-pika, tal-ghira.
X'jimporta,
i-aqwa li s-sid jkabbar il-qiegħi.

Waħdu jħossu i-bniedem
midneb,
maqtugħi minn kuiħadd

bia sabar,
imdejjaq,
mifxui
u nkwestat
niiggieled ma' Alla
li nfhalaq għalih.

U waħdu jitnikket
il-bniedem tad-droga
li jtaqqa il-ġismu
u għarraq lii saħħtu
biex mingħalih
isib il-hena u l-ferħ,
il-kumpannija
biex wara li hela għaqlu u ġidu
ittenda li qed jgħix
f'teiga tal-biża,
maqtugħi minn kuħadd.

Iżda Marija tkellimna
u lijna tgħidiha:
"Kuragġ, għeżeż tiegħi,
jekk kolloġx juri li intom weħidkom,
jekk thabbi t-l-bieb
u ma jiftu kollom;
jekk toħrog idek
u ħadd ma jeħodhiex
jekk tkellem li xi ħadd
u ħadd ma jwiegħek:
tibżax: m'intix waħdekk.

Anke jien ġol-ghar
għalkemm dehert wahdi,
ma' żewġi Ġużeppi,
hemm miegħi, go fija,
kien hemm Ĝesu',
it-Triq, is-Sewwa u l-Hajja.
U Hu iwenni, u jmlieni bii-kuragġ,
u jgħinni nistenna
il-ħin tant mixtieq
bis-sabar u bil-kwiet.

Li-Moharrija ta' Erodi

F1-istess zmien.

Li Ĝesu` twieled gewwa Betlem,
xi Maġi mill-Lvant gew Ĝerusalem
u bdew isaqsu:

"Fejn hu dak li twieled
Sultan tal-Lhud?"

U n-nies tfixklet
u ħadd ma għaraf iweġibhom.

Kien hemm min saqsihom:
"imma intom x-ġiebkom hawn?"

U i-Maġi dlonk wiegħbu:
"Ara, aħna rajna i-kewkba tiegħu,
rajnieha tiela'

u gejna nfittxuh!"

U n-nies baqghet issaqsi
u dlonk bagħatuhom fil-Palazz ta' Erodi
ghax żur li ħadd daqsu
ma jkun jaf fejn kelli jitwieleq
is-sultan tal-Ihud.

Erodi ġabar madwaru i-ghorrief tiegħu,
u dawn, wara li qalibu i-kotba
ta' zmien il-qedem,
qal u bla ebda tlaqliq:

"F'Betlem tal-Lhudija!"

U Erodi rega' staqsa:

"Imma kif wasaitu għaliha
din li jitwieleq go Betlem tal-Lhudija?"

U i-Għorrief qalulu,

li i-Profeta kien qal:-

"U int Betlem, art ta' Ĝuda,

le, m'intix i-iżgħar fost i-ibliet ta' Ĝuda,
ghax minnek joħrog il-Mexxej
li jirgħha i-poplu tiegħi, Israel!".

U Erodi bagħat iħ-ġiġi minn i-Maġi gewwa Betlem,
u talabhom bii-herqa
biez hekk kif isibuh
jiġi jgħidu

biex anke hu jmur jadurah.

Iżda ferm il-bogħod
kien il-ħsioeb ta' Erodi.
Hu dejjem kien imwerwer minn īsieb wieħed,
dak li jitlef is-saltna.
U issa, dak li sama'
gennu!
Kien twieled is-Sultan tal-Lhud.

U malli għadda ż-żmien
u l-Magi ma gewx lura,
fassal il-pjan fahxi tiegħu:
"Jiena nordna,
li kull tifel go Betlem
ta' taħt is-sentejn
għandu jiġi minfu bix-xabla.
Tharsu lejn wiċċi ħadd.
Iggibu rispett illi ħadd.
Hekk għid u hekk isir.

U ħarġu s-suldati
bix-xwabel f'idejhom.
U dewa mat-torq dejqa ta' Betlem
il-biki ta' l-omm
li ġasset miġbuda minn dirghajha
illi Binha ċkejken ta' taħt is-sentejn.
U xxarbat l-art bid-dmija
u bkew it-tfal ċkejknin
it-teifa ta' ħuhom iż-żgħir.
U daħak gol-palazz imxajtan tiegħu
Erodi, għax mingħali
kien ħieles minn dak
iċ-ċkejken sultan
li kien gie fid-dinja
biex jeħodlu s-saltna.

U d-dinja seħħitu,
U kull bniedem għadu jsemmi
dak li wettaq Erodi,
il-Mostru tal-biża
li bieq ma jitlifx is-saltna
ma rahiex bi kbira
li jaċċappas idejh
bid-demm ta' tfal innocent.

Iżda d-dinja mhux ERodi wieħed biss kellha.
Mal-medda tas-snini
nibtu Erodi oħra,
li ħammru bid-demm l-idejn tagħiġhom.
Kemm iħud gew maqtula
go Auschwitz, Beisen, u Dachau,
semplicement għax kellihom demm īħudi
u Hitler ried jeqred mid-dinja
li dan il-għażżeen immigħes
u vvinta kulli ħruzija
biex lillhom itemm.

Kemm nies innocent
jinsabu maqfula,
go sptar, ħabsijiet
u bl-iskuża ta' mardiet mentali
jgiegħi luhom jaġħimlu kulli morta ta' xogħol,
li jxejjah iż-żi - bniedem
u jxekkel id-dinjita' tiegħi.

Hekk għadu jiġi fis-silg tas-Siberja.
Hekk ġralu l-qassis Pollakk
Jerzey Populesko
li semplicement għax kien
l-abjad jgħidlu abjad
seb ruħu msawwat
imbiċċer,
maqtul u kien innocent.

Forsi mhux dak li qed jiġi
Fl-Italja, Nikaragwa, l-Iran u l-Iraq.
Mhux episodji oħra ta' nies
li qed jintbagħtu għalli-qatla
minn min qed joqgħod attent
li postu b'mexxej ma jitilfu qatt?

U jekk id-dinja titkażza b'Erodi
kif tista' titkellem
bla anqas biss tħammar wiċċha
meta ta' kuijum
numru bla ghadd
ta' tfal innocent

mistura u mkebba
fil-hidan ta' l-omm
qed iħossu l-id qattielu
li ttemm il-hajjithom.

X'mistħija!

X'Għajb!

X'Biżże!

Erodi qatel it-tfal ta' ħaddieħor.

Fl-abort, hija l-Omm

l-omm stess

li toqtol lili binha jew bintha.

Anqas tigra mgħewwha
ma tasal qatt ittemm il-hajja
ta' ferħi marradi tagħha,
u l-bniedem
li Alla żejnu
bil-moħħ u bil-qaib,
biex ma jitlifx saltnatu
saltna ta' gost u ta' hena
jcappas idejh
bid-demm ta' demmu stess.

O Verġni Marija
int li kellek id-cans
li tara id-demm ta' Ibnek Ĝesu'
jiċċarċar għalina,
u li smajt l-għajjat f'għad
ta' dawk l-ommijiet li tiifu
lil binhom minħabba f'Erodi,
ieqaf daqsxejn ma' dawn l-ommijiet,
li zejjed iqis u frott tal-ġuf tagħhom,
u għinhom
biex qatt aktar
ma jcappsu idejhom
bid-demm ta' bniedem bla Ħiġja.

ID-DISA' JUM

IT-TWELID TAL-MESSIJA

Il-jum tant mistenni kien wasal!!

Il-ħin tant mixtieq
inhabbar tant drabi
kien għoddju beda.

Il-lejl kiebi tax-xitwa l-hudija
bħal beža'
quddiem dak li kien ser jiġri.
U 1-Verġni bla Tebgha,
li sawwret lili Binha
go ġuflha,
bil-ħidma qaddisa
ta' Ruħ il-Qdusija,
welldet lili Kristu
lili Em-an-uel,
U Alla beda jgħammar mal-bnedmin.

U s-sikta ta' qabel imbidlet;
u d-dalma tal-lejl hediet;
u dawl qawwi, għammiexi u leqqien
heġġeg u xegħel kullimkien.

Bilfors:

kien twieled id-DAWL,
biex qatt aktar il-bniedem
ma terraq fid-diam.

Kienet dehret ix-xemx li ssahħan
il-kesha u i-bruda
li ħafnet lill-bniedem
għal sekli tassew twali.

Kienet dehret il-HAJJA
biex qatt aktar ma jmur il-bniedem
u jgħix għal dejjem bla tniem.

U iħna smewwija
kisru s-sikta ta' qabel
u ikoll għalenija,
tennew il-kelmiet:

Glorja i Alla fili-għoli tas-Sema
Glorja Għorja lis-Sid tas-Sidien,
u llikom, bnedmin ta' rieda tajba
il-paċċi, il-hena u s-sliem.

Harbet mifxula s-solitudni ta' qabel,
telaq jiġri mirghux id-dnub.
Issa kien twieled il-Messija
li jgħaqqad, li jsaiva
li jħenni il-qlub.

Min minna jista' jfisser
il-ferħ ta' Ġużeppi,
hekk kif ħarstu
tefghaha fuq Kristu i-Feddej.
Kien xtaqu, kien riedu,
u issa kien hemm
kemm imissu b'idejh.
U demgħat sħan
niżlu jitgerbu bil-ghaggia ma' haddej:
u beka, il-biki ta' ferħ!!

U l-Verġni Marija
dik l-Omm li tagħtu l-ħajja
il-Verġni bla tebghha
li lu stenniet
u li għaliex ġjet maħluqa
u għaliex issebbhet
b'kull xorta ta' ġmiel,
tbissmet tbissima
u niżżelet xofftejha ċkejknejn
u mlietu bii-bews ta' l-imħabba,
u rassitu magħiha
u ħarset f'għajnejh
u għalikemm ċkejken
deher jitbissmilha
u b'ħarstu qalilha:

"Grazzi... Grazzi ta' kollok,
ja Omm kollok ħlewwa,
ja Mara qaddisa,
ja minnija bil-Grazzja".

U xterdet i-aħbar
ta' dil-grajja tas-Sema,
u rghajja mifxula,
mqajjma mill-anġlu ħabbar
dehru jgħagglu, jersqu iejn i-Għar.

U hemm sabu dak li l-Anġlu qatilhom:
u ntefġħu minn tuħhom
mal-qiegħha ta' i-art.

Tweldiħom Hellies
li kelliu jgħiblhom
ir-rebħ fuq il-ghadu ħażin.

U offrewlu r-rigali
ta' kull daqs, kobor jew valur.
Ikkoll tawħ xi ħaga,
iżda l-iżjed li intogħġbot
kienet il-qalb semplicei
li ħażen ma tafx.

U l-lejla, O Vergni Marija,
aħna li miegħek stennejna dan il-Milied,
irridu nifirħulek
u miegħek nifirħu
għax Dak li twelidiek
għab il-lila wkoll il-ħelsien.

Nixtiequ, O Marija,
li l-lejla,
nidħlu fil-ġħar.
Ilqagħna, ja Ommna Marija
gejna aħna
bix-xejn kollu tagħna.
Gejna aħna
bil-problemi kollha tagħna.
X'rígali ser noffrulek
O Vergni Marija?
Noffrulek
il-mard li jkisser il-ġisem fraġġi tagħna
u nitolbuk
tagħtina s-saħħha
għax int Saħħha tal-Morda.

Noffrulek i-inkwiet
il-qiegħi ta' qalb u l-biċċa'.

Iiqagħha, ja Ommna Marija,
u flokha, aġħtina,
il-fiduċja, it-tama,
li tant għandna bżonn.

GeVha aħna, O Marija
nippreżentawlek
lili uliedna clejknin
ħarishom Marija,
kun int i-Omm tagħhom
b'dak kollu li hu ta' tigħrib.

Nagħtuk liż-żgħażaq ħi tagħna
mifxula, kif inħuma
b'dak kollu li ttihom id-dinja.
Urihom, O Verġni Imbierka,
li qaibhom tistrieh biss
jekk fiha jsibu post għall-Ibnek Ĝesu'.

Marija, il-lejla
miġbura quddiemek
u quddiem Ibnek Ĝesu',
noffrulek lili djarna.
Ejja Marija.
Ejja u ġib miegħek
lili Gużeppi u lili Ĝesu'.

Irridu twelled lili Kristu
go djarna.
Irridu nkunu prezenti aħna ikoll
Irridu nkunu minn ta' l-ewwel
li ninżlu nadurawh,
u fl-aħħarnett,
O Verġni Marija,
irriduk tibqa' magħna
għax aħna għandna bżonnok.

Ibqgħu go djarna,
ibdluhom fi djarkom,
aghmlu li qatt ma jkun
li xi ħadd minna
lilkom ikeċċi fil barra mid-dar.

Tkun din i-aħħar taħba:

O Vergni Marija,

agħmel li dan il-Milied
ikun għalina
il-bidu ta' ħajja
magħquda ikoll magħkom
u hekk magħqudin
nghaddu dli-ħajja li għandna
u ġurnata
niitaqgħu mill-ġdid
mhux iżjed
fil-ħar għeri ta' Bethlehem,
iżda filgenna pajjiżna,
fis-saltna ta' dejjem,
ta' Hena, Ta' Paċi u Sliem